

Komiteta UNESCO na jutrošnjem zasjedanju donio je Odluku o prirodnom i kulturno-istorijskom području Kotora, kojom Crna Gora dobija na vremenu da zaustavi devastaciju univerzalnih vrijednosti područja, koje su ga 1979. preporučile za upis na UNESCO listu. Bez rasprave i sugestija delegata, Komitet je usvojio tekst drafta odluke, koji je dostupan na službenim stranicama organizacije. U svojoj Odluci, Komitet je konstatovao da su napravljeni određeni koraci u cilju ispunjenja zahtjeva istaknutih u Istanbulu, ali da HIA studije (Procjene uticaja na kulturnu baštinu) ne mogu nadoknaditi loše planove koji ostaju na snazi.

HIA za područje Kotora i Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata ne daju jasne i detaljne smjernice za rješavanje problema, u sistem planiranja uvode se novi akteri, što, prema mišljenju stručnjaka, sugerise da se neprihvatljivi projekti i dalje mogu legitimno realizovati.

Svjetski odbor Odluku temelji na Nacionalnom izvještaju o napretku, koji je dostavljen u decembru 2017, kao i Analizi i zaključcima Centra za svjetsku baštinu, ICOMOS-a i ICCROM-a (Međunarodni centar za proučavanje očuvanja i restauracije kulturnih dobara). Prilikom pripreme Odluke, Komitet za svjetsku baštinu uzeo je u obzir i obraćanje UNESCO-u i ICOMOS-u NVO Društvo prijatelja bokeške baštine, koja je upozorila da nacionalni izvjestaj ne ukazuje na sve probleme i realno stanje na terenu.

UNESCO pozdravlja tekuće aktivnosti Crne Gore na polju legislative, planiranja i upravljanja, te izradu sveobuhvatne HIA studije za područje u cilju analize slabosti postojećeg ukupnog sistema zaštite. No, ističu mnoga pitanja koja zahtijevaju daljnji napredak.

Nacrt HIA studije za Kotor i Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata bili su predmetom tehničkog pregleda ICOMOS-a, o čemu je Crna Gora izvještena u maju ove godine. Odbor je zatražio završetak HIA studije u smislu ocjene trenutnog skupa „instrumenata planiranja“, kako bi razumjeli što od rješenja predviđenih planovima može imati negativan efekat na izuzetnu univerzalnu vrijednost u pogledu razvoja koji bi se mogao dopustiti.

U ovom izvještaju je istaknuto da bi realizacija projekata i urbanističkih rješenja koje trenutno imamo u planovima bila pogubna za univerzalnu vrijednost područja.

Savjetodavni odbor analizira i procjenjuje i slabosti sistema, kao što su nedovoljne veze između zahtjeva za zaštitu i važećih planova i odobrenih projekata.

HIA navodi neke prijedloge, ali ne daje jasne i detaljne smjernice za rješavanje problema kroz jačanje ili usklađivanje instrumenata planiranja, što je bio zahtjev iz Istanbula.

Umjesto toga, država postavlja okvir za buduće HIA-e koje će provesti tim stručnjaka

ovlaštenih od strane Ministarstva kulture. Istovremeno se sistem planiranja, shodno Zakonu o planiranju i izgradnji, uvode novi akteri. To zapravo znači da se neprihvatljivi projekti još uvijek mogu legitimno realizovati u skladu s instrumentima planiranja, ali ublaženo na osnovu rezultata HIA studija.

Odbor za Svjetsku baštinu čudi se ideji da izrada HIA studija može zamijeniti neodgovarajuću pravnu zaštitu ili nedostatak kontrole planiranja. Ono što je još uvijek potrebno je detaljna analiza prostornih i urbanističkih planova koji su na snazi za Područje Kotora i njegovu bafer zonu.

U Odluci, Komitet za svjetsku baštinu traži od Crne Gore da zadrži moratorijum na svaku novu izgradnju i razvoj do potpunog usklađivanja mjera planiranja i zaštite, kako bi se uspostavila kontrola nad aktivnosti u osjetljivom kulturnom pejzažu i spriječila dalja devastacija njegovih prirodnih i kulturnih vrijednosti. HIA studija za projekat žičare na San Giovanniju je završena i bila je predmet analize ICOMOSovih stručnjaka, o čemu je Crna Gora izvještana u novembru prošle godine. ICOMOS smatra da su predložene mjere ublažavanja nedovoljne da se izbjegnu negativni utjecaji ovog projekta na univerzalnu vrijednost područja, te predlažu odbacivanje ovog projekta.

Izvor: rtcg